

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 26/02-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Jána Auxta a Jána Lubyho na neverejnom zasadnutí 20. mája 2003 prerokoval sťažnosť JUDr. J. H., bytom K., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 29/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 T 282/96), za účasti Okresného súdu Košice II, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. J. H. na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 29/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 T 282/96) p o r u š e n é b o l o.

2. Okresnému súdu Košice II p r i k a z u j e, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 29/01 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. JUDr. J. H. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie vo výške 50 000 Sk (slovom Päťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice II j e p o v i n n ý uhradiť JUDr. J. H. do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia trovy konania vo výške 12 000 Sk (slovom Dvanásťtisíc slovenských korún) na účet advokátky JUDr. I. R., K.

O d ô v o d n e n i e:

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 26/02 z 26. septembra 2002 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť JUDr. J. H., bytom K (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 29/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 T 282/96).

Z obsahu s'ťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že s'ťažovateľ je trestne stíhaný pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Trestného zákona (ďalej len „Tr. zák.“).

Sťažovateľ tvrdí, že počas vyšetrovania oznámil orgánom činným v trestnom konaní, že je potrebné mu všetky písomnosti v priebehu konania doručovať na adresu K., T. n.

Dňa 15. októbra 1996 bola na neho podaná okresnému súdu prokurátorom Okresnej prokuratúry Košice II (ďalej len „okresná prokuratúra“) obžaloba, ktorá mu napriek vyššie uvedenému bola zasielaná na adresu K., J., teda na adresu jeho trvalého bydliska. To, že sa o doručovaní obžaloby vôbec nedozvedel, bol podľa neho dôvod, pre ktorý ju ani nemohol prevziať.

V sťažnosti sa ďalej podrobne popisuje chronológia postupu v jeho trestnej veci v konaní pred okresným súdom takto:

„Odporca vo veci nariadil pojednávanie na deň 20. 2. 1997. Na tomto pojednávaní bolo rozhodnuté o tom, že sa mi bude doručovať obžaloba a predvolanie na ďalšie pojednávanie a to na adresu T. n. v K., kde som ich aj prevzal.

Ďalšie pojednávanie nariadil na deň 27. 3. 1997, 17. 4. 1997, 17. 7. 1997, 9. 10. 1997 a 16. 11. 1997. Všetky doposiaľ vymenované pojednávania boli odročené a to alebo z dôvodu neprítomnosti svedkov, alebo práceneschopnosti vec pojednávajúcej sudkyne.

Ďalším termínom pojednávania bol deň 8. 12. 1997. Vzhľadom na doterajší priebeh konania som telefonicky zisťoval u odporcu, či sa pojednávanie uskutoční alebo nie. Keďže mi bolo oznámené, že pojednávanie sa s najväčšou pravdepodobnosťou neuskutoční, dňa 8. 12. 1997 som na pojednávanie neprišiel. Podotýkam, že si uvedomujem, že dôvod, pre ktorý som neprišiel na pojednávanie je pre odporcu, vzhľadom na to, že som svoju neúčast' neospravedlnil, irelevantný. Odporca odročil pojednávanie na deň 22. 1. 1998 s tým, že oznámenie o odročení mi nebolo doručované, ale bol daný príkaz na moje predvedenie.

Pojednávanie sa dňa 22. 1. 1998 nekonalo a to z dôvodu, že podľa hlásenia hliadky PMJ PZ sa obžalovaný, teda ja, v mieste trvalého bydliska nezdržiava, na za kľopanie hliadky na dvere tieto odmietol otvoriť a rovnako sa správala aj svedkyňa I.

Na základe týchto skutočností vydala vec pojednávajúca sudkyňa v uvedený deň zatýkajúci rozkaz s odôvodnením, že sa nezúčastňujem na viacerých pojednávaniach

bez toho, aby som túto účasť ospravedlnil a odmietam otvoriť dvere pri predvádzaní orgánmi polície.

Ďalší termín pojednávania nariadil odporca na deň 26. 2. 1998. Predvolanie na toto pojednávanie mi opätovne nebolo doručované. Prevzal som ho u odporcu.

Po mojom výsluchu službukonajúcim sudcom, bol zatýkací rozkaz zrušený. Zároveň som uviedol novú adresu, na ktorej sa zdržiavam a to Č., okres T.

Pojednávanie bolo dňa 26. 2. 1998 odročené pre práceneschopnosť vec pojednávajúcej sudkyne.

Ďalšie pojednávanie sa malo uskutočniť dňa 2. 4. 1998, bolo odročené pre práceneschopnosť členky senátu. Napriek tomu bolo nariadené moje opätovné prevedenie.

Dňa 18. 5. 1998 sa malo uskutočniť ďalšie pojednávanie, ktoré bolo opätovne odročené pre práceneschopnosť predsedníčky senátu. Podľa zápisnice z tohto pojednávania som sa na ňom nezúčastnil. Na ďalšie pojednávanie mi bolo zasielané oznámenie o odročení pojednávania na adresu T. n. v K., ktoré bolo aj prevzaté. Podotýkam, že tú istú zásielku mi odporca zasielal aj na adresu Č., pričom však na obálke bolo uvedené poštové smerové číslo doručovacej pošty P. Išlo o nesprávny postup odporcu, pretože napriek tomu, že pri mnou uvedenej adrese Č., bolo výslovne uvedené okres T., zásielku posielal do obce Č. v okrese P.

Pojednávanie dňa 18. 6. 1998 bolo odročené pre neprítomnosť senátu.

Dňa 29. 6. 1998 bolo pojednávanie odročené z dôvodu mojej práceneschopnosti, ktorá trvala asi tri týždne. Pojednávanie bolo odročené na neurčito a predsedníčka senátu zisťovala u môjho ošetrojúceho lekára dôvody práceneschopnosti a jej predpokladanú dĺžku. Napriek tomu, bolo ďalšie pojednávanie až o 3 a pol mesiaca.

Dňa 5. 10. 1998 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie.

Dňa 5. 11. 1998 sa vo veci uskutočnilo ďalšie pojednávanie, ktoré bolo znovu odročené.

Rovnako bolo odročené pojednávanie nariadené na deň 10. 12. 1998.

Ďalšie pojednávanie nariadené na deň 4. 2. 1999 sa neuskutočnilo pre hrozbu bombovým atentátom v budove súdu.

Pojednávanie nariadené na deň 4. 3. 1999 bolo rovnako odročené, ako aj pojednávanie nariadené na deň 8. 4. 1999.

Dňa 10. 5. 1999 sa uskutočnilo vo veci ďalšie pojednávanie, na ktorom bol vynesený odsudzujúci rozsudok.

Rozsudkom zo dňa 10. 5. 1999 sp. zn. 4 T 282/96 ma odporca pre tento trestný čin uznal vinným, za čo ma aj odsúdil a tento mi bol doručovaný dňa 25. 6. 1999, 28. 6. 1999 a 29. 6. 1999. Zásielka bola doručovaná na adresu B. v K. Táto adresa je uvedená aj v odsudzujúcom rozsudku, pričom od roku 1979 až doposiaľ som nemal žiadne iné trvalé bydlisko ako J. v K. Dňa 2. 9. 1999 odporca požiadal políciu o moje predvedenie kvôli doručeniu rozsudku s tým, že moja adresa bola opäť uvedená ako B. v K.

Dňa 27. 9. 1999 bolo odporcovi políciou oznámené, že MPJ ma nepredviedla, pretože ani po niekoľkonásobných previerkach ma nebolo možné zastihnúť a na ul. B. v K. nebyvam a iný môj pobyt nebol zistený.

Odporca na to vydal príkaz na zatknutie, v ktorom opäť uvádza ako moju adresu B. v K.

Dňa 29. 5. 2000 som bol na základe uvedeného príkazu na zatknutie zadržaný príslušníkmi OO PZ K. – N. j. Len na okraj uvádzam, že som sa zdržiaval na tomto oddelení na základe riadneho predvolania doručeného mi na adresu Č., okr. T., kvôli podaniu vysvetlenia v inej veci.

Dňa 29. 5. 2000 som bol vzatý uznesením sp. zn. 4 T 282/96 odporcu do väzby.

V odôvodnení tohto rozhodnutia sa uvádza, že dôvodom na vzatie do väzby je to, že z dôvodu mojej neprítomnosti bolo hlavné pojednávanie 4-krát odročené a uvádzal som tri adresy mimo adresy trvalého bydliska, na ktorých som sa mal zdržiavať. Podľa tvrdenia odporcu, som adresu pre doručovanie písomností vo svojom podaní zo dňa 26. 8. 1998 uviedol B. v K. a adresu, na ktorej som sa v skutočnosti zdržiaval Č. v okrese T. som súdu neoznámil.

Uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 28. 6. 2000 sp. zn. 5 To 190/00 bola moja sťažnosť proti uzneseniu o vzatí do väzby zamietnutá. V odôvodnení tohto rozhodnutia sa v podstate opakujú dôvody uvedené v uznesení o vzatí do väzby, ktoré vydal odporca.

Proti rozsudku zo dňa 10. 5. 1999 som podal odvolanie a Krajský súd v Košiciach uznesením zo dňa 13. 10. 2000 tento rozsudok zrušil a vrátil vec okresnému prokurátorovi na došetrenie.

Dňa 24. 12. 2000 som adresoval Ministerstvu spravodlivosti SR, okrem iných orgánov, podanie, v ktorom som okrem iného namietal priet'ahy v mojom trestnom konaní.

Dňa 15. 1. 2001 bol vyšetrovateľom OÚV PZ Košice II vykonaný v mojej trestnej veci úkon – preštudovanie vyšetrovacieho spisu a bol podaný návrh na podanie obžaloby.

Dňa 18. 1. 2001 podal okresný prokurátor OP Košice II pod sp. zn. Pv 15/99 na mňa obžalobu, ktorá bola doručená odporcovi dňa 18. 1. 2001.

Uznesením zo dňa 30. 1. 2001 sp. zn. 5 Nt 4/01 vylúčil Krajský súd v Košiciach JUDr. S. M. z vykonávania úkonov v trestnej veci, ktorá bola vedená už pod sp. zn. 3 T 29/01.

Dňa 20. 3. 2001 mi odporca odpovedal listom, podľa ktorého, moja sťažnosť nie je prípustná.

Prvé pojednávanie vo veci bolo nariadené na mesiac september 2001. Podotýkam, že v tom čase som bol vo väzbe.

Na pojednávaní konanom v apríli 2002 bolo oznámené, že v dôsledku zmien v zložení senátu, je nevyhnutné opakovať vykonávanie dôkazov pred súdom.

Konanie nebolo doposiaľ skončené.

Vo veci je nariadený termín pojednávania na deň 10. 9. 2002.“

Sťažovateľ ďalej vymedzuje obdobia, v ktorých podľa neho došlo v jeho trestnej veci k priet'ahom, a uvádza, že tomu tak bolo v období od 15. októbra 1996 do 29. mája 2000 a ďalej od 18. januára 2001 až do podania sťažnosti ústavnému súdu (ktorému bola doručená 2. septembra 2002).

V období, keď bola jeho trestná vec vedená pod sp. zn. 4 T 282/96, vyniesol okresný súd rozsudok dva a pol roka po podaní obžaloby. Sťažovateľ považuje takúto dobu konania vzhľadom na jeho charakter za neprípustne dlhú, aj keď zároveň konštatuje, že okresný súd nariad'oval vo veci hlavné pojednávania pomerne často, tieto sa však mnohokrát neuskutočnili, pričom len v jednom prípade sa tak stalo z dôvodov na jeho strane. Iná neprítomnosť na hlavných pojednávaniach mu nemôže byť podľa jeho názoru pričítaná na jeho ťarchu, keďže bola spôsobená tým, že okresný súd mu predvolanie na hlavné pojednávanie doručoval alebo ho nechával predviesť z inej než v spise uvedenej adresy.

Sťažovateľ označuje obdobie od 10. mája 1999 (deň vynesenia rozsudku okresného súdu zrušeného uznesením odvolacieho súdu sp. zn. 5 To 189/00 z 13. júla 2000) do 29. mája 2000 (deň, keď bol uznesením okresného súdu sp. zn. 4 T 282/96 vzatý do väzby) za „čas kedy v mojej trestnej veci došlo k prietahom nepochybne bez môjho zavinenia. Odporca totiž znovu doručoval písomnosť, tentokrát rozsudok, na inú, než mnou oznámenú a v súdnom spise zaznamenanú adresu“. V spojitosti s tým sťažovateľ vyčíta okresnému súdu, že pri doručovaní uvedeného rozsudku nepostupoval v súlade s ustanovením § 62 Trestného poriadku (ďalej len „Tr. por.“), čo malo za následok, že sa v konaní po dobu jedného roka nevykonávali žiadne úkony, ktoré by znamenali postup konania.

Mimoriadny význam pripisuje sťažovateľ tomu, že okresný súd nekonal podľa neho bez prietahov počas trvania jeho väzby po podaní novej obžaloby (od 16. januára 2001_ do 29. mája 2002) akcentujúc, že uvedené obdobie má z hľadiska požiadaviek na plynulosť a primeranú rýchlosť konania zásadne odlišný význam. Poukazuje pritom na § 2 ods. 4 a § 67 a nasledujúce Tr. por. a pripomína, že napriek pozbaveniu jeho osobnej slobody medzi podaním obžaloby a prvým hlavným pojednávaním uplynula doba ôsmich mesiacov. Sťažovateľ sa domnieva, že takýto časový odstup medzi uvedenými úkonmi je v prípade, že ide o trestné stíhanie proti obžalovanému, ktorý je vo väzbe, neodôvodnený a svojimi dôsledkami neporovnateľný s prietahmi v akomkoľvek súdnom konaní.

K právnej podstate porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sťažovateľ okrem iného uviedol, že toto právo je osobitne významné v prípadoch, keď ide o trestné konanie. „Byť trestne stíhaný je charakteristika vytesňujúca občana v spoločnosti. Hrozba odsúdenia je hrozbou, že právoplatným súdnym rozhodnutím sa na pomerne dlhý čas výrazným spôsobom zmení okolnosť uplatnenia dotknutej osoby v spoločnosti. Tieto súvislosti preto robia právo na súdne konanie bez prietahov v trestných veciach zvlášť naliehavý.“

Sťažovateľ zastáva názor, že jeho argumenty platia o to viac v prípade, keď sa nachádzal vo výkone väzby, a preto zdôrazňuje podľa neho obzvlášť závažnú skutočnosť,

že okresný súd práve v tomto období takmer osem mesiacov nevykonával žiadnu činnosť, ktorá by znamenala postup v konaní.

Sťažovateľ okrem toho, že navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že jeho vyššie uvedené základné práva boli postupom okresného súdu v označenom konaní porušené, zároveň žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v tejto veci konal bez prietahov a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 300 000 Sk. Domáha sa aj náhrady trov konania.

Z vyjadrenia predsedu okresného súdu z 22. októbra 2002 vyplýva, že tento nesúhlasí so sťažnosťou, a je toho názoru, že zo strany okresného súdu nedošlo k namietanému porušeniu označeného základného práva sťažovateľa ako obvineného v trestnom konaní.

Predseda okresného súdu poukazuje predovšetkým na niektoré skutočnosti vyplývajúce z trestného spisu, ktoré považuje za dôležité vo väzbe na tvrdenia sťažovateľa. Hneď v úvode sa odvoláva na to, že v obžalobe, ktorú podal 15. októbra 1996 okresnému súdu na sťažovateľa prokurátor okresnej prokuratúry, bola uvedená adresa trvalého bydliska sťažovateľa K., J., a adresa prechodného bydliska K., T. n. Sťažovateľ si na oboch adresách zásielku prevzal.

Z vyjadrenia predsedu okresného súdu ústavný súd ďalej cituje: *„Sťažovateľ v sťažnosti uvádza nepravdivú informáciu o pojednávaní, ktoré malo byť údajne vykonané 20. 2. 1997 a kde malo byť údajne rozhodnuté o tom, na akú adresu sa má doručovať žaloba. V uvedený deň sa žiadne pojednávanie v trestnej veci sťažovateľa neuskutočnilo. Pojednávanie nariadené na deň 27. 3. 1997 bolo pred jeho uskutočnením preročené na deň 17. 4. 1997. Predvolanie bolo doručované sťažovateľovi na adresu J., kde si sťažovateľ zásielku prebral. Pojednávanie 17. 4. 1997 bolo odročené z dôvodu neprítomnosti prísediacej, čo je podľa § 202 ods. 1 Tr. por. prekážkou brániacou vykonať hlavné pojednávanie. Ďalšie pojednávanie dňa 17. 7. 1997 bolo riadne vykonané, bola vykonaná časť dokazovania a pojednávanie bolo odročené na deň 9. 10. 1997 za účelom predvolania ďalších svedkov, ktorých bolo potrebné vypočuť podľa návrhu okresného prokurátora i*

obžalovaného. Pojednávanie dňa 9. 10. 1997 bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti predsedníčky senátu, rovnako aj pojednávanie nariadené na deň 6. 11. 1997. Na ďalšie pojednávanie nariadené na deň 8. 12. 1997 sa obžalovaný nedostavil, napriek tomu, že termín pojednávania vzal na vedomie na predošlom pojednávaní. Tvrdenie sťažovateľa, že u odporcu telefonicky zisťoval, či sa pojednávanie uskutoční a že mu bolo údajne oznámené, že sa „s najväčšou pravdepodobnosťou neuskutoční“ považuje odporca, rovnako ako to uvádza sťažovateľ, za irelevantné. Keďže sa obžalovaný bez ospravedlnenia nedostavil na riadne nariadené pojednávanie, bolo pojednávanie odročené na deň 22. 1. 1998 a v súlade s § 90 ods. 1 Tr. por. bolo nariadené jeho predvedenie. Na pojednávanie 22. 1. 1998 obžalovaný nebol predvedený a podľa hlásenia člena policajnej hliadky odmietol otvoriť dvere. Pojednávanie bolo odročené a predsedkyňa senátu vydala príkaz na zatknutie obžalovaného.

Dňa 23. 2. 1998 sa sťažovateľ dostavil na súd, kde do zápisnice oznámil, že sa nepravidelne zdržiava na adrese Č. okres T. u svojej matky. Zároveň mu bol oznámený termín pojednávania 26. 2. 1998. Pojednávanie bolo odročené pre práceneschopnosť predsedníčky senátu a neprítomnosť obhajcu obžalovaného na deň 2. 4. 1998. Na toto pojednávanie sa obžalovaný nedostavil, preto bolo pojednávanie odročené na deň 8. 5. 1998. Pojednávanie bolo opäť odročené z dôvodu práceneschopnosti predsedníčky senátu. Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 18. 6. 1998, pred jeho uskutočnením bolo preročené na 29. 6. 1998. Obžalovaný predložil dňa 25. 6. 1998 doklad o práceneschopnosti, preto bolo pojednávanie odročené na neurčito.

Dňa 2. 9. 1998 sťažovateľ oznámil súdu svoju novú adresu pobytu K., B. Na tejto adrese prevzal zásielku s predvolaním na pojednávanie dňa 5. 10. 1998. Na pojednávaní bola vykonaná ďalšia časť dokazovania a pojednávanie bolo odročené na deň 5. 11. 1998 za účelom predvolania ďalších svedkov, z rovnakého dôvodu bolo odročené pojednávanie na deň 10. 12. 1998. Pojednávanie dňa 4. 2. 1999 sa neuskutočnilo z dôvodu anonymného telefonátu do budovy súdov o uložení bomby. Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 4. 3. 1999, predvolanie prevzal sťažovateľ na adrese B., K. Dňa 3. 3. 1999 sťažovateľ oznámil, že v deň pojednávania bude služobne mimo územia SR, preto bolo pojednávanie preročené na 8. 4. 1999. Za účelom predvolania a výsluchu ďalších svedkov bolo pojednávanie odročené na 10. 5. 1999, na tomto pojednávaní bol vynesovaný rozsudok, ktorým bol

obžalovaný uznávaný vinným zo spáchania žalovaného trestného činu a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní dva a pol roka nepodmienečne. V odsudzujúcom rozsudku bola uvedená adresa bydliska, ktorú sám obžalovaný oznámil súdu a to B., K. Podľa ustanovenia § 120 ods. 2 Tr. por. v rozsudku má byť obžalovaný označený okrem iného údajom bydliska, zákon nevyžaduje výslovne uvedenie miesta trvalého pobytu. Na uvedenej adrese však rozsudok sťažovateľovi opakovane nebol doručený, preto súd požiadal orgány polície o predvedenie sťažovateľa za účelom doručenia rozsudku. Dňa 29. 9. 1999 odbor poriadkovej polície Krajského riaditeľstva PZ súdu oznámil, že sťažovateľ sa na adrese B., K. nezdržiava a iný pobyt nebol zistený, preto odporca vydal dňa 4. 11. 1999 príkaz na zatknutie sťažovateľa. Sťažovateľ bol zadržaný dňa 29. 5. 2000 a uznesením Okresného súdu Košice II č. k. 4 T 282/96 bol vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. a) Tr. por. Krajský súd v Košiciach zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o vzatí do väzby.

Krajský súd v Košiciach uznesením z 13. 7. 2000 zrušil rozsudok okresného súdu a vec vrátil na došetrenie okresnému prokurátorovi.

Dňa 15. 1. 2001 podal okresný prokurátor po došetrení na sťažovateľa obžalobu, ktorá bola zapísaná pod sp. zn. 3 T 29/01. Vec bola dňa 25. 1. 2001 predložená krajskému súdu na rozhodnutie o vylúčení JUDr. S. M. z vykonávania úkonov v tejto trestnej veci. Po rozhodnutí krajského súdu bola vec dňa 5. 2. 2001 presunutá do súdneho oddelenia JUDr. M. D. Vo veci bolo nariadené hlavné pojednávanie dňa 19. 2. 2001 na deň 13. 3. 2001. Termín pojednávania bol zrušený pre práceneschopnosť predsedu senátu. Dňa 28. 3. 2001 napadla proti sťažovateľovi na Okresný súd Košice II ďalšia obžaloba, ďalšie pojednávanie bolo nariadené dňa 10. 9. 2001 na deň 12. 10. 2001. Pojednávanie sa riadne uskutočnilo a bolo odročené za účelom predvolania svedkov na 6. 11. 2001. Ďalšie pojednávania boli vykonané 23. 11. 2001, 7. 12. 2001, 8. 2. 2002, 1. 3. 2002 a 26. 3. 2002. Všetky pojednávania boli odročované z dôvodu neprítomnosti svedkov, ktorých je vo veci potrebné vypočuť. Ďalšie pojednávanie 23. 4. 2002 bolo odročené z dôvodu neprítomnosti prísediaceho na 10. 5. 2002. Na tomto pojednávaní bolo skonštatované, že pôvodný člen senátu nebol pre ďalšie funkčné obdobie zvolený za prísediaceho, preto v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 Tr. por. je potrebné znovu vykonať hlavné pojednávanie. Ďalšie pojednávanie dňa 21. 5. 2002 bolo odročené na 7. 6. 2002. Dňa 29. 5. 2002 bol sťažovateľ

prepustený z väzby na slobodu. Pojednávanie 7. 6. 2002 bolo odročené pre neprítomnosť obžalovaného a obhajcu na 25. 6. 2002, toto pojednávanie bolo odročené pre neprítomnosť prísediaceho na 10. 9. 2002. Ďalšie pojednávania boli vykonané a odročované za účelom postupného vykonávania dokazovania výsluchom svedkov v dňoch 10. 9. 2002 a 4. 10. 2002, ďalšie pojednávanie, nariadené na 22. 10. 2002 bolo odročené za účelom výsluchu svedkov na 12. 11. 2002.“

S prihliadnutím na vyššie uvedený skutkový stav predseda okresného súdu zastáva názor, že v trestnej veci proti sťažovateľovi nedošlo k zbytočným prieťahom. Tento názor opiera o to, že v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 282/96 bolo nariadených spolu 17 hlavných pojednávanií, 4 boli odročené z dôvodu práceneschopnosti predsedníčky senátu, 2 z dôvodu neprítomnosti prísediacej a jedno z objektívnych dôvodov, 5 hlavných pojednávanií sa uskutočnilo s riadne vykonaným dokazovaním a 5 hlavných pojednávanií bolo odročených z dôvodu neprítomnosti obžalovaného.

Ďalej upriamuje pozornosť na to, že okresný súd v období od 22. júna 2000 do 15. januára 2001 vo veci nekonal z dôvodu, že predmetná trestná vec bola postúpená Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) a po jej vrátení na došetrenie konal vo veci prokurátor okresnej prokuratúry. Čo sa týka konania, ktoré bolo vedené pod sp. zn. 3 T 29/01, bolo nariadených 16 hlavných pojednávanií, 4 boli odročené z dôvodu neúplnosti senátu, 1 z dôvodu práceneschopnosti predsedu senátu a 1 z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa.

V závere predseda okresného súdu pripomína, že v dôsledku nezvolenia pôvodného člena senátu za prísediaceho je potrebné vo veci vykonať nové dokazovanie.

Podaním z 27. novembra 2002 reagovala na vyjadrenie predsedu okresného súdu právna zástupkyňa sťažovateľa. Zdôraznila, že sťažovateľ trvá na tom, že prvé hlavné pojednávanie vo veci bolo nariadené na 20. február 1997 a obžaloba okresnému súdu bola proti sťažovateľovi prvýkrát podaná 15. októbra 1996. Prvé hlavné pojednávanie sa však uskutočnilo až 17. júla 1997, teda po viac než deviatich mesiacoch od doručenia obžaloby.

Už tento samotný fakt považuje sťažovateľ za porušenie svojich práv uvedených v sťažnosti. Táto doba je totiž podľa neho neprimerane dlhá. Pokiaľ ide o hlavné pojednávanie nariadené na 8. december 1997, sťažovateľ potvrdzuje, že sa ho nezúčastnil bez toho, aby bol svoju neúčast' ospravedlnil. Sťažovateľ popiera, že by bol odmietol otvoriť dvere na byte policajnej hliadke, ktorá ho mala predviesť na hlavné pojednávanie nariadené na 21. január 1998, a odvoláva sa na doklady v súdnom spise, ktoré majú tvrdenia okresného súdu v tomto smere zásadným spôsobom spochybňovať. V nadväznosti na to tvrdí, že sa o pokuse o jeho predvedenie dozvedel až po termíne hlavného pojednávania a hneď na to sa sám 23. februára 1998 ustanovil na okresný súd, kde do zápisnice oznámil, že sa zdržiava na adrese Č., okres T.

Okresným súdom zdôrazňované skutočnosti, že on, resp. jeho obhajca sa nezúčastnili na hlavných pojednávaniach (26. februára 1998 a 29. júna 1998), ktoré boli odročované z dôvodu práceneschopnosti vec pojednávajúcej sudkyne, považuje za nepodstatné. Sťažovateľ sa ďalej vyjadruje k okolnostiam doručovania rozsudku okresného súdu z 10. mája 1999, ktorý mu bol doručovaný na adresu B., K., ktorú označil ako adresu, na ktorej sa zdržiava. Na uvedenej adrese mu však rozsudok nebol doručený. K tomu, že okresný súd mal oznámiť odboru poriadkovej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, ktorý požiadal o predvedenie sťažovateľa na účel doručenia rozsudku, že sťažovateľ sa na vyššie uvedenej adrese nezdržiava a jeho iný pobyt nebol zistený, sťažovateľ uvádza, že považuje tento postoj za absurdný, pretože okresný súd sa vôbec nepokúsil doručiť mu rozsudok na adresu jeho trvalého bydliska.

Čo sa týka konania okresného súdu od 18. januára 2001, teda po doručení novej obžaloby na sťažovateľa (po tom, čo krajský súd uznesením z 3. júla 2000 zrušil prvostupňový rozsudok a vec vrátil na došetrenie prokurátorovi okresnej prokuratúry), sťažovateľ popiera pravdivosť tvrdení okresného súdu, že 19. februára 2001 bolo nariadené hlavné pojednávanie na 13. marec 2001. Z príloh jeho podania podľa neho vyplýva, že mu bola obžaloba doručená spolu s predvolaním na hlavné pojednávanie nariadené na 12. október 2001. Z uvedeného sťažovateľ vyvodzuje, že pred týmto termínom nemohli

byť nariadené ani vykonávané žiadne hlavné pojednávania, pretože doručenie obžaloby je nevyhnutým predpokladom na vykonanie hlavného pojednávania.

Sťažovateľ osobitne upriamuje pozornosť na skutočnosť, že v čase od 18. januára 2001 do 12. októbra 2001, keď bol vo väzbe, sa neuskutočnilo žiadne hlavné pojednávanie. K uvedenému dodáva, že okresný súd teda vo veci efektívne nekonal deväť mesiacov bez akéhokoľvek zavinenia na jeho strane.

Ďalším takmer šesťmesačným obdobím nečinnosti okresného súdu, na ktoré sťažovateľ upozorňuje, je obdobie od 26. marca 2002 do 10. septembra 2002. V uvedenom období sa hlavné pojednávania neuskutočňovali z dôvodu neúplnosti senátu. Sťažovateľ preto nesúhlasí s tvrdením okresného súdu, že hlavné pojednávanie nariadené na 7. jún 2002 bolo odročené kvôli jeho neprítomnosti. Stalo sa tak preto, že senát nebol obsadený.

V závere podania sa uvádza, že *„Personálne obsadenie súdu alebo jeho nedostatočnosť, subjektívne dôvody na strane pojednávajúcich sudcov, ako aj nedostatočná organizácia na strane súdu, ktorá vyústila do neúplnosti senátu pojednávajúceho vec sťažovateľa, nie sú dôvodmi, ktoré by bolo možné brať do úvahy pri hodnotení zavinenia odporcu za dĺžku súdneho konania, vedeného proti sťažovateľovi“*.

Sťažovateľ sa preto domnieva, že jeho sťažnosť je dôvodná.

Ústavný súd skúmal celkovú dobu konania pred okresným súdom v dvoch obdobiach, a to prvom, ktoré začalo 15. októbra 1996, keď bola okresnému súdu doručená pôvodná obžaloba na sťažovateľa, do 21. júna 2000, keď bol spis odstúpený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu z 10. mája 1999 (v prvom období bolo konanie na okresnom súde vedené pod sp. zn. 4 T 282/96) a v druhom trvajúcom od 18. januára 2001, keď prokurátor okresnej prokuratúry podal na sťažovateľa okresnému súdu novú obžalobu (po tom, čo krajský súd uznesením z 13. júla 2000 zrušil prvostupňový rozsudok a vec vrátil na došetrenie prokurátorovi okresnej prokuratúry), až do 24. októbra 2002, keď boli ústavnému súdu predložené súdne spisy

v napadnutej trestnej veci sťažovateľa (v druhom období je konanie na okresnom súde vedené pod sp. zn. 3 T 29/01).

Z dokladov predložených sťažovateľom, ako aj z vyššie uvedených spisov okresného súdu sa dajú zistiť nasledovné podstatné skutočnosti.

I. Konanie vedené pod sp. zn. 4 T 282/96

Dňa 15. októbra 1996 podal prokurátor okresnej prokuratúry na sťažovateľa okresnému súdu obžalobu pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Tr. zák.

Prvé hlavné pojednávanie vo veci nariadil okresný súd 17. februára 1997 na 27. marec 1997. Sťažovateľ prevzal predvolanie na hlavné pojednávanie z adresy K., J., a tiež z adresy K., T. n.

Zo spisu nevyplýva pravdivosť tvrdenia sťažovateľa, že by vo veci bolo nariadené hlavné pojednávanie na 20. február 1997, na ktorom malo byť údajne rozhodnuté, že sa mu bude doručovať obžaloba a predvolanie na adresu T. n., K.

Hlavné pojednávanie, ktoré bolo nariadené na 27. marec 1997, bolo ešte pred jeho uskutočnením preročené na 17. apríl 1997. Aj toto hlavné pojednávanie bolo odročené z dôvodu neprítomnosti prísediacich.

Dňa 17. júla 1997 sa po prvýkrát uskutočnilo hlavné pojednávanie, na ktorom bolo vykonané dokazovanie. Za účelom predvolania ďalších svedkov odročil okresný súd hlavné pojednávanie na 9. október 1997. Z dôvodu práceneschopnosti predsedníčky senátu bolo toto hlavné pojednávanie, na ktoré sa však nedostavil sťažovateľ ani jeho obhajca (obaja sa ospravedlnili), odročené a rovnako tak aj hlavné pojednávanie nariadené na 6. november 1997.

Na hlavné pojednávanie nariadené na 8. december 1997 sa sťažovateľ nedostavil napriek tomu, že jeho termín vzal na vedomie na predošlom hlavnom pojednávaní. Tvrdenie sťažovateľa, že telefonicky zisťoval (nie je zrejmé u koho), či sa hlavné pojednávanie uskutoční, pričom mu malo byť oznámené, že s najväčšou pravdepodobnosťou nie, nie je nijako preukázané a nie je o tom ani žiaden záznam v spise.

Na hlavné pojednávanie nariadené na 22. január 1998 bolo v súlade s § 90 ods. 1 Tr. por. nariadené predvedenie sťažovateľa. K jeho predvedeniu však nedošlo, pretože podľa hlásenia člena policajnej hliadky odmietol otvoriť dvere bytu. V správe policajnej hliadky sa uvádza, že *„Rovnako sa správala aj svedkyňa I., ktorá s obž. žije v spoločnej domácnosti“*.

Na sťažovateľa vydala predsedníčka senátu 22. januára 1998 príkaz na zatknutie.

Dňa 23. februára 1998 sa sťažovateľ dostavil na okresný súd, kde s ním bol spísaný úradný záznam, v ktorom uvádza, že sa nepravidelne zdržiava na adrese Č., okres T., u svojej matky. Zároveň vzal na vedomie termín nasledujúceho hlavného pojednávania nariadeného na 26. február 1998.

Nadväzne na to bol 23. februára 1998 zrušený príkaz na zatknutie sťažovateľa vydaný 22. januára 1998.

Odročenie hlavného pojednávania, ktoré sa malo uskutočniť 26. februára 1998, je v zápisnici zdôvodnené neprítomnosťou obhajcu sťažovateľa a práceneschopnosťou predsedníčky senátu.

Na hlavné pojednávanie nariadené na 2. apríl 1998 sa sťažovateľ nedostavil bez ospravedlnenia, hoci vzal jeho termín na vedomie.

Dňa 18. mája 1998 došlo opäť k odročeniu hlavného pojednávania pre práceneschopnosť predsedníčky senátu.

Ďalšie hlavné pojednávanie nariadené na 18. jún 1998 bolo pred jeho uskutočnením preročené na 29. jún 1998. Pretože 25. júna 1998 predložil obžalovaný doklad o jeho práceneschopnosti, bolo hlavné pojednávanie odročené na neurčito.

Dňa 29. júna 1998 zaslala predsedníčka senátu dožiadanie obvodnému lekárovi sťažovateľa ohľadne predpokladanej dĺžky trvania jeho práceneschopnosti.

Dňa 2. septembra 1998 sťažovateľ písomne oznámil okresnému súdu novú adresu, na ktorú žiada doručovať písomnosti. Je ňou adresa K., B. Na tejto adrese prevzal zásielku s predvolaním na 5. október 1998, keď sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, na ktorom bolo vykonané ďalšie dokazovanie. Toto hlavné pojednávanie bolo znovu odročené, a to na 5. november 1998. Na tomto hlavnom pojednávaní bolo vykonané ďalšie dokazovanie. Hlavné pojednávanie bolo opäť odročené na 10. december 1998. Pokračovalo sa na ňom vo vykonávaní ďalšieho dokazovania. Ďalšie hlavné pojednávanie, ktoré sa malo konať 4. februára 1999, muselo byť odročené z dôvodu anonymného telefonátu o uložení bomby v budove súdov.

Nasledujúce hlavné pojednávanie bolo nariadené na 4. marec 1999. Sťažovateľ 3. marca 1999 oznámil, že v deň hlavného pojednávania bude služobne mimo územia Slovenskej republiky. Vo väzbe na to bolo hlavné pojednávanie preročené na 8. apríl 1999.

Hlavné pojednávanie nariadené na 8. apríl 1999 bolo odročené pre neprítomnosť svedkov na 10. máj 1999. Na tomto hlavnom pojednávaní vyniesol okresný súd rozsudok, ktorým bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania žalovaného trestného činu a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní dva a pol roka nepodmienečne. V tomto rozsudku bola uvedená adresa obžalovaného K., B., v zmysle jeho oznámenia z 2. septembra 1998. Na tejto adrese sa však sťažovateľovi nepodarilo rozsudok doručiť.

Dňa 2. septembra 1999 požiadal okresný súd orgány polície o predvedenie sťažovateľa za účelom doručenia rozsudku.

Z dôvodu, že 29. septembra 1999 odbor poriadkovej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach okresnému súdu oznámil, že sa sťažovateľ na adrese K., B., nezdržiava a iný pobyt nebol zistený, vydal okresný súd 4. novembra 1999 príkaz na jeho zatknutie.

Sťažovateľ bol zadržaný 29. mája 2000 a uznesením okresného súdu z uvedeného dňa vydaným pod sp. zn. 4 T 282/96 bol vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. a) Tr. por.

Po doručení rozsudku okresného súdu z 10. mája 1999 podal proti nemu sťažovateľ odvolanie. Krajský súd zrušil 13. júla 2000 rozsudok okresného súdu a vec vrátil prokurátorovi okresnej prokuratúry na došetrenie.

II. Konanie vedené pod sp. zn. 3 T 29/01

Dňa 15. januára 2001 podal prokurátor okresnej prokuratúry na sťažovateľa novú obžalobu, ktorá bola okresnému súdu doručená 18. januára 2001.

Okresný súd predložil 25. januára 2001 vec krajskému súdu na rozhodnutie o vylúčení JUDr. S. M. z vykonávania úkonov v tejto trestnej veci. Uznesením sp. zn. 5 Nt 4/01 z 30. januára 2001 rozhodol krajský súd, že sudkyňa JUDr. S. M. je vylúčená z vykonávania úkonov v predmetnej trestnej veci.

Nadväzne na to bola vec 5. februára 2001 pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudcovi JUDr. M. D., ktorý nariadil hlavné pojednávanie na 13. marec 2001. Toto hlavné pojednávanie sa neuskutočnilo z dôvodu práceneschopnosti predsedu senátu.

Dňa 28. marca 2001 bola proti sťažovateľovi okresnému súdu podaná ďalšia obžaloba v inej jeho trestnej veci.

Na hlavnom pojednávaní konanom 12. októbra 2001 bolo rozhodnuté o spojení vecí vedenej pod sp. zn. 3 T 29/01 s trestnou vecou vedenou na okresnom súde pod sp. zn. 8 T 144/01 na spoločné konanie.

Hlavné pojednávania nariadené na 6. november 2001 a 23. november 2001 sa neuskutočnili pre neprítomnosť svedkov.

Dňa 7. decembra 2001 sa uskutočnilo ďalšie hlavné pojednávanie, na ktorom bolo vykonané dokazovanie.

Hlavné pojednávanie nariadené na 8. február 2002 bolo odročené pre neprítomnosť svedkov. Ďalšie hlavné pojednávania boli vykonané 1. marca 2002 a 26. marca 2002.

Nasledujúce hlavné pojednávanie nariadené na 23. apríl 2002 bolo odročené pre neprítomnosť prísediaceho.

Na hlavnom pojednávaní, ktoré sa malo uskutočniť 10. mája 2002, predseda senátu konštatoval, že pôvodný člen senátu nebol pre ďalšie funkčné obdobie zvolený za prísediaceho, a preto v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 Tr. por. je potrebné zopakovať celé dokazovanie v novom zložení senátu.

Dňa 21. mája 2002 muselo byť hlavné pojednávanie znovu odročené pre neprítomnosť prísediaceho.

Dňa 29. mája 2002 bol sťažovateľ prepustený z väzby na slobodu.

Hlavné pojednávanie nariadené na 7. jún 2002 sa neuskutočnilo, keďže sa ospravedlnil obhajca sťažovateľa z dôvodu účasti na mimoriadnej konferencii Slovenskej advokátskej komory a v nadväznosti na to aj obžalovaný. Pre neprítomnosť prísediaceho sa neuskutočnilo ani hlavné pojednávania nariadené na 25. jún 2002.

V sledovanom období sa uskutočnili ešte tri hlavné pojednávania, a to 10. septembra 2002, 4. októbra 2002 a 22. októbra 2002. Ostatné hlavné pojednávanie do konca doby skúmania priebehu konania ústavným súdom bolo odročené na 12. november 2002.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľa upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ods. 2 citovaného článku ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa ods. 3 citovaného článku môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia jeho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov“.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná...“.

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) má obvinený právo na to, aby o jeho trestnom obvinení bolo rozhodnuté v primeranej lehote. Toto právo je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Podmieňuje priamo spravodlivý charakter konania tým, že zabraňuje strate dôkazov alebo oslabeniu ich dôkaznej hodnoty. Bráni tiež tomu, aby obvinený bol príliš dlho vystavený zásahom do svojich práv a slobôd a neistote o svojom osude (rozsudok ESLP vo veci Wemhoff v. Nemecko z 27. júna 1968).

Pokiaľ ide o primeranosť lehoty, v ktorej má byť vec obvineného prejednaná, je pojem primeraná lehota relatívny. Neexistuje žiadna absolútne stanovená doba, ktorej prekročenie by bolo automaticky kvalifikované ako doba neprimeraná. Primeranosť doby konania (...) sa posudzuje podľa konkrétnych okolností prípadu (napr. rozsudok ESLP vo veci König v. Nemecko z 28. júna 1978).

Čas na konanie bez zbytočných prieťahov spravidla nemožno vyjadriť numericky. Obvykle neexistuje časová hranica, uplynutím ktorej postup súdu môže mať povahu prieťahov v konaní (napr. I. ÚS 137/02).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ (II. ÚS 61/98), pričom „k naplneniu práva na súdnu ochranu v rozhodovaní o veci samej dochádza zásadne právoplatným rozhodnutím...“ (I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02).

Pri posudzovaní, či vo veci došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú povaha

konania, teda právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka konania a spôsob, akým súd vo veci postupoval.

Povahou konania je potrebné rozumieť nielen jeho zložitosť alebo naopak jednoduchosť na jednej strane, ale aj jeho význam pre obvineného na strane druhej.

Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania pre obvineného [obmedzenie práv a slobôd, vplyv na povest', postavenie v zamestnaní a pod. (napr. rozsudok ESLP vo veci Bagetta v. Taliansko z 25. júna 1987)].

Prieťahy v súdnom konaní sp. zn. 4 T 282/96

Ku kritériu „zložitosť veci“ ústavný súd po oboznámení sa s vyžiadaným spisom okresného súdu konštatuje, že vec ani zo skutkového, ani z právneho hľadiska nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti. Netvrdí to napokon ani okresný súd vo vyššie uvedenom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľa po jej prijatí na ďalšie konanie.

Pokiaľ ide o „správanie sťažovateľa“ v preskúmvanej veci na sťažnosťou napadnutom okresnom súde, ústavný súd zistil, že jeho správanie – najmä neospravedlnená neúčast' na hlavných pojednávaniach 8. decembra 1997 a 2. apríla 1998 a tiež skutočnosť, že sa zdržiaval na rôznych miestach a menil miesto svojho pobytu – prispelo nie zanedbateľnou mierou k prieťahom pred okresným súdom. V neprospech sťažovateľa je potrebné vyhodnotiť aj jeho správanie po 10. máji 2000, keď aj napriek tomu, že vzhľadom na svoje právnické vzdelanie mohol predpokladať, že mu bude doručovaný rozsudok okresného súdu z uvedeného dňa, sa na adrese oznámenej súdu na doručovanie písomností nezdržiaval, a jeho prístup nasvedčuje preto skôr tomu, že prevzatie uvedeného rozsudku úmyselne oddŕaľoval. Napriek tomu celkovú dĺžku konania nie je možné pripísať iba na vrub správania sťažovateľa.

Posudzujúc tretie kritérium, ktorým je „postup súdu“, je potrebné vyhodnotiť ako zbytočný prieťah obdobie od 15. októbra 1996 (deň doručenia obžaloby okresnému súdu) do 17. júla 1997 (uskutočnenie prvého hlavného pojednávania). Predchádzajúce dve hlavné pojednávania (nariadené na 27. marec 1997 a 17. apríl 1977) boli odročené z dôvodov na strane okresného súdu (neprítomnosť prísediaceho). Ústavný súd sa stotožňuje s názorom sťažovateľa, že doba deviatich mesiacov od podania obžaloby do uskutočnenia prvého hlavného pojednávania je neprimerane dlhá a vzhľadom na predmet konania nemôže byť z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy akceptovaná. V nasledujúcom období síce okresný súd nariadil viacero ďalších hlavných pojednávanií, ktoré sa však neuskutočnili prevažne z dôvodov na strane súdu, a to až na dva už vyššie spomínané prípady neospravedlnenej neprítomnosti sťažovateľa a dva prípady (18. júna 1998 a 4. marca 1999), keď sťažovateľ svoju neúčast' vopred riadne ospravedlnil.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. II. ÚS 64/99, I. ÚS 98/99, I. ÚS 118/02). V spojitosti s hodnotením podľa daného kritéria pripisuje ústavný súd pri skúmaní namietaných zbytočných prieťahov v konaní okresného súdu nie nepodstatný význam tomu, že po odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu z 10. mája 1999 krajský súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a podľa § 260 ods. 1 Tr. por. vrátil vec prokurátorovi okresnej prokuratúry na došetrenie. V odôvodnení svojho uznesenia okrem iného uviedol, že *„doterajšie výsledky dokazovania v prípravnom konaní a na hlavnom pojednávaní a získaný dôkazný materiál, nie je postačujúci k tomu, aby súd mohol o vine obžalovaného jednoznačne rozhodnúť“*.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že výsledkom konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 4 T 282/96 bolo také rozhodnutie, ktoré po odvolacom konaní nemohlo nadobudnúť právoplatnosť (a tým odstrániť právnu neistotu sťažovateľa).

Dokazovanie vykonané okresným súdom bolo totiž vykonávané nedôsledne, a preto na jeho základe nemohlo byť zabezpečené efektívne a spoľahlivé objasnenie stíhaného

skutku a rozhodnutie vo veci. Keďže konanie poznačené takými vadami nemohlo vyústiť do rozhodnutia spôsobilého nadobudnúť právoplatnosť, je možné dobu konania pred okresným súdom od 15. októbra 1996 do 10. mája 1999 kvalifikovať ako zbytočné prieskumy v súdnom konaní porušujúce právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Po tom, čo bol sťažovateľ uznesením okresného súdu sp. zn. 4 T 282/96 z 29. mája 2000 vzatý do väzby, bol mu súčasne doručený vyššie uvedený rozsudok okresného súdu, proti ktorému podal v zákonnej lehote odvolanie. V období od 22. júna 2000 do 15. januára 2001 okresný súd vo veci nekonal. Vo veci v tomto období konal krajský súd a následne po vrátení veci na došetrenie konal vo veci prokurátor okresnej prokuratúry, ktorý podal 15. januára 2001 na sťažovateľa novú obžalobu pre rovnaký trestný čin, pre aký bola podaná predchádzajúca obžaloba.

Prieskumy v súdnom konaní sp. zn. 3 T 29/01

Po doručení obžaloby prokurátora okresnej prokuratúry okresnému súdu 18. januára 2001 možno, pokiaľ ide o kritérium „zložitosti vecí“ vzhľadom na spojenie danej trestnej veci na spoločné konanie s ďalšou trestnou vecou sťažovateľa (na základe obžaloby doručenej okresnému súdu 28. marca 2001), pripustiť, že vec vykazuje určitý stupeň faktickej zložitosti. Ústavný súd však zastáva názor, že pri dobrej organizácii práce okresným súdom by táto skutočnosť nemala ovplyvniť doterajšiu dĺžku konania. Z toho dôvodu nepovažuje ústavný súd doterajšie trvanie konania za dôsledok vyvolaný faktickou, ale ani právnou zložitou trestnej veci sťažovateľa.

Pri posudzovaní „správania sťažovateľa“ je potrebné prihliadať predovšetkým na tú skutočnosť, že počas prevažnej časti vyhodnocovaného obdobia sa nachádzal vo väzbe, z ktorej bol prepustený 29. mája 2002. Vzhľadom na uvedené ústavný súd nezistil v preskúmvanej veci v tomto období žiadnu významnú skutočnosť v správaní sťažovateľa, ktorá by mohla odôvodniť namietanú dĺžku konania.

Pokiaľ ide o tretie kritérium (postup súdu), z rozboru vecí vyplýva, že konanie okresného súdu je poznačené sčasti nečinnosťou, ktorá mala pre sťažovateľa mimoriadne nepriaznivý dopad práve z dôvodu, že sa nachádzal vo väzbe. Vykonanie prvého hlavného pojednávania až 12. októbra 2001, teda takmer po deviatich mesiacoch od doručenia obžaloby, vyúsťuje vzhľadom na to, že sťažovateľ bol v tom čase vo väzbe, samo osebe na prvý pohľad do záveru o nečinnosti okresného súdu, resp. robenia takých úkonov, ktoré nemožno považovať za relevantný postup pri odstraňovaní právnej neistoty sťažovateľa.

Takýto postup okresného súdu nie je možné tolerovať ani vzhľadom na judikatúru ESĽP, podľa ktorej v prípade, že je obvinený vo väzbe, musí byť konanie „obzvlášť rýchle“ (napr. rozsudok vo veci *Abdoella v. Holandsko* z 25. novembra 1992).

O neefektívnom postupe okresného súdu svedčí aj ďalšie obdobie v trvaní päť a pol mesiaca (od 23. apríla 2002 do 10. septembra 2002), počas ktorého sa neuskutočnilo hlavné pojednávanie, pričom počas časti tohto obdobia sa sťažovateľ nachádzal ešte vo väzbe (do 29. mája 2002). Po 10. septembri 2002 už nečinnosť okresného súdu nepretrvávala. Ústavný súd však 12. mája 2003 na krajskom súde (ktorému bol postúpený predmetný spis na rozhodnutie o vylúčení sudcu) zistil, že do uvedeného dňa nebolo v trestnej veci sťažovateľa na okresnom súde meritórne rozhodnuté, čo treba z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru považovať za neakceptovateľné.

Ústava vo svojom siedmom oddiele druhej hlavy v rámci úpravy práva na súdnu ochranu osobitný význam pripisuje tomu, aby sa spravodlivosť nevykonávala s oneskorením, ktoré by mohlo ohroziť právo na súdnu ochranu vo svojej podstate, a tým ohroziť aj dôveryhodnosť justície. Ústava takto zaviazala predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti na prijatie príslušných opatrení umožňujúcich prerokovanie napadnutých vecí bez zbytočných prieťahov, a tým aj vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02).

S poukazom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 3 T 29/01 bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie

veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Sťažovateľ ďalej žiadal, aby ústavný súd okrem vyslovenia porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy uložil okresnému súdu konať a prerokovať vec vedenú pod sp. zn. 3 T 29/01 bez zbytočných priet'ahov. Domáhal sa tiež priznania primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 300 000 Sk.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby v označenej trestnej veci sťažovateľa konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa ods. 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Pokiaľ ide o dôvody, na základe ktorých sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia, sťažovateľ poukazuje najmä na to, že na postupe okresného súdu sa nijako neprejavil fakt, že počas konania na súde bol sťažovateľ dva roky vo väzbe.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom

na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie prípadná náhrada škody.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných priet'ahov, vychádzal z názoru, že porušenie základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto právomoci najmä z prihliadnutím na to, že porušenie jeho základného práva v čase, keď bol vo väzbe, sa u neho prejavilo výrazne intenzívnejšie.

So zreteľom na to, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 4 T 282/96 pripísal ústavný súd dĺžku konania čiastočne aj na ťarchu s'ťažovateľa (pozri str. 21 a 22 tohto nálezu), považoval požiadavku na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia za opodstatnenú iba do výšky 50 000 Sk.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. I. R., K. Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania vo výške 12 000 Sk (slovom Dvanásťtisíc slovenských korún) z dôvodu trov jeho právneho zastúpenia, a to za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastupovania, písomné vyhotovenie s'ťažnosti a vyjadrenie vo veci samej), pričom úhrada za jeden úkon právnej služby predstavuje 3 900 Sk (základom pre výpočet výšky odmeny za úkon právnej služby bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2001 vo výške 11 693 Sk). Ďalej ústavný súd priznal právnej zástupkyňi s'ťažovateľa 3x náhradu režijného paušálu po 100 Sk [§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb].

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. mája 2003